

การเปิดรับสื่อ การรับรู้ ทศนคติ และการใช้ประโยชน์ จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

Media exposure, perception, attitudes, and use. The philosophy of
sufficiency economy. Of youth in Bangkok

อภิญญา แก้วเปรมกุล*

(Apinya Kaewpremkusol)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและสารจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 2. การรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 3. ทศนคติของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. การใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และ 5. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ทศนคติ และการใช้ประโยชน์ ที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิจัยวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. เปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมในระดับมาก และเปิดรับจากโทรทัศน์และจากบุคคลในครอบครัวในระดับมาก 2. มีการรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด ประเด็นความพอประมาณ 3. มีทัศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมในระดับมาก 4. มีการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมในระดับมาก

*วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภายใต้การควบคุมของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันตติ ทองรินทร์ และรองศาสตราจารย์ ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี 11120

Master of Communication Arts thesis Communication Arts Sukhothai Thammathirat Open University Under the control of Assistant Professor Dr.Santati Thongrin and Associate Professor Paiboon Kachentaraphan, Lecturer in Communication Arts Sukhothai Thammathirat Open University Nonthaburi 11120

Corresponding author : apinyakaew@yahoo.com

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ทักษะคิด และการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ทักษะคิดต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพฯ จะมีความสัมพันธ์ต่อการรับสื่อบุคคล ($r=0.15$) และการใช้ประโยชน์ต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพฯ จะมีความสัมพันธ์กับ สื่อบุคคล ($r=0.15$) และสื่อมวลชน ($r=0.12$) ตามลำดับ ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชน กับสื่อเฉพาะกิจ ($r=0.58$) สื่อเฉพาะกิจ กับสื่อบุคคล ($r=0.54$) และสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ($r=0.35$)ตามลำดับ และพบความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะคิดและการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($r=0.62$)

คำสำคัญ : การเปิดรับ การรับรู้ ทักษะคิด การใช้ประโยชน์ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1. the behavior of secondary school students in Bangkok in terms of exposure to media and messages regarding the Sufficiency Economy Philosophy; 2. their awareness of principles of the Sufficiency Economy Philosophy; 3. their attitudes towards the Sufficiency Economy Philosophy; 4. their utilization of principles of the Sufficiency Economy Philosophy; and 5. the relationship between media exposure, attitude and utilization With the philosophy of sufficiency economy of secondary school students in Bangkok.

This was a quantitative research. The sample population was 420 secondary school students in Bangkok, chosen through multi-level sampling. Data were collected using a questionnaire and analyzed using percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlated coefficient.

The results showed that 1. overall, the samples were exposed to media coverage on the Sufficiency Economy Philosophy at a high level, mainly through television and interpersonal communication the form of family members. 2. Most of the samples were aware of the principle of Sufficing Economy Philosophy at the highest level. 3. Overall, the samples had a positive attitude towards the Sufficiency Economy Philosophy at a high level. 4. Overall, the samples utilized the principles of the Sufficiency Economy Philosophy at a high level. 5. The relationship between media exposure, attitude and utilization from the sufficiency economy philosophy Found that the attitude towards the sufficiency economy philosophy of youth in Bangkok Will have a relationship with receiving personal media ($r=0.15$) and while the

utilization of the sufficiency economy philosophy of youth in Bangkok is related to personal media ($r=0.15$) and mass media ($r=0.12$) respectively. While the relationship between media exposure, the research results show that there is a relationship between the media. And specialized media ($r=0.58$), specialized media and personal media ($r=0.54$) and mass media and personal media ($r=0.35$) respectively and found the relationship between Attitude and utilization from sufficiency economy philosophy ($r=0.62$)

Keywords : exposure, awareness, attitude, utilization, principles of the Sufficiency Economy Philosophy

Article history: Received 11 January 2019

Revised 28 January 2019

Accepted 30 January 2019

1. บทนำ

สังคมไทยรับเอาวัฒนธรรมของชาติตะวันตกเข้ามาใช้ในการดำรงชีวิตมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการบริโภค การแต่งกาย ความเป็นอยู่ บนพื้นฐานของความหรูหราฟุ่มเฟือย นิยมวัตถุนิยมเกิดเป็นวัฒนธรรมบริโภคนิยม วัตถุนิยม ส่งผลให้คนไทยจำนวนไม่น้อยที่มีภาระหนี้สิน เพราะต่างต้องแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด ในขณะที่เด็กและเยาวชนบางกลุ่มมีพฤติกรรมใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อประกอบกับมีสิ่งเร้าสิ่งยั่วยุให้เด็กและเยาวชนใช้จ่ายเกินตัว ขาดระเบียบวินัย ขาดการควบคุมตัวเอง เพียงเพื่อต้องการความทัดเทียมในสังคม ไม่ต้องการแปลกแยกไปจากเพื่อน อยากมีอยากได้ตามความชอบตนเอง นอกจากนี้ สภาพของครอบครัวไทยเปลี่ยนไป ผู้ปกครองมีเวลาใกล้ชิดกับบุตรหลานน้อยลง อันเป็นผลมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมหลายครอบครัวให้ลูกมากจนติดเป็นนิสัย และถ้าลูกบ้านหนึ่งมี ลูกอีกบ้านหนึ่งในโรงเรียนเดียวกันก็ “ต้องมี” หากวันหนึ่งเด็กและเยาวชนต้องหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง และไม่สามารถตอบสนองความต้องการตนเองได้ ก็จะต้องไปกู้หนี้ยืมสินเพื่อตามจับจ่ายวัตถุให้กับตนเอง แต่หากเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุล ก็จะสามารถช่วยสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมพร้อมรับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และเป็นการสร้างพลเมืองที่ดีที่จะช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคงต่อไป

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็น “ปรัชญา” ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริเพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต และปฏิบัติตนให้แก่ประชาชนทุกระดับทุกสาขาวิชาชีพมาโดยตลอด นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา โดยพระองค์ทรงห่วงใยต่อสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จนกระทั่งเข้าสู่ห้วงเวลาที่ประเทศประสบวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

อย่างรุนแรง ในปี 2540 และภายหลังจากปัญหาวิกฤต พระองค์พระราชทานแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทรงเตือนทุกฝ่ายให้รู้จักคำว่า “พอเพียง” อย่าทำอะไรเกินตัว ทำอะไรต้องรอบคอบไม่ประมาท ดำรงชีวิตอย่างสมถะและสามัคคี ซึ่งจะนำพาตนเอง และประเทศชาติให้รอดพ้นภาวะวิกฤตต่าง ๆ และนำไปสู่ความสุขได้ (มูลนิธิชัยพัฒนา 2560)

แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวปฏิบัติโดยยึดหลักความพอดีบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ถึงแม้แนวคิดนี้คนส่วนใหญ่จะเข้าใจว่ามุ่งไปที่เกษตรกร แต่ก็ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องกลับไปสู่ภาคเกษตรกรรมทั้งหมด หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรถูกนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ด้วยเพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิถีไทยทั้งในด้านการพัฒนา และการบริหาร ให้ดำเนินไปบน “ทางสายกลาง” โดยผู้ปฏิบัติจะต้องมีคุณลักษณะที่เป็นฐานรากคือ มีความรู้ ทั้งในด้านความรู้รอบรู้ รอบคอบ ความระมัดระวัง และเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีสติปัญญา และความเพียร โดยมีวิธีปฏิบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวเองสู่เป้าหมาย เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมั่นคง รอดพ้นจากวิกฤตและรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงาน กปร. 2547) ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญ ในการขับเคลื่อน คือ เด็กและเยาวชน การทำให้เด็กและเยาวชนรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรมบ่มเพาะให้มีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึก รักษาสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและค่านิยมความเป็นไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองอาศัยอยู่ด้วย ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครอบครัวและสถานศึกษาเป็นพื้นที่ที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะบูรณาการกล่อมเกลาให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครือข่ายเรียนรู้ ให้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิด เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภาคส่วน สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งปลูกฝังกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสถาบันการศึกษาอย่างยั่งยืน ตลอดจนเป็นการสานต่อแนวพระราชดำริหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ให้มีความยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและสารจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. การรับรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ทศนคติของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. การใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
5. ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับสื่อ ทศนคติ และการใช้ประโยชน์ ที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแบ่งสาระของการทบทวนวรรณกรรม ได้ดังนี้

2.1 ทฤษฎีการเปิดรับสื่อและการเลือกรับสาร

การเปิดรับสื่อ (Media Exposure) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งต่อการสื่อสาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในของผู้รับสาร เช่น ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา และปัจจัยภายนอก เช่น โอกาสในการเข้าถึงสื่อ ซึ่งประกอบด้วย การเข้าถึงสื่อในเชิงกายภาพ (Physical Accessibility) เช่น ผู้รับสารอยู่ใกล้หรือไกลจากข่าวสารและสื่อ การเข้าถึงสื่อในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Accessibility) เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวยต่อการซื้อข่าวสารหรือไม่ และการเข้าถึงสื่อในเชิงสังคมวัฒนธรรม (Socio-Accessibility) เช่น ระดับการศึกษาของผู้รับสาร

ทั้งนี้ แบบแผนการเปิดรับสื่อซึ่งส่งผลต่อกระบวนการสื่อสาร มี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. พฤติกรรมการรับสื่อเชิงเครื่องมือ (Instrumental Viewing Behavior) เป็นการเปิดรับสาร ผู้รับสารตั้งใจจะจะเปิดรับ โดยมีจุดมุ่งหมายว่าจะนำเอาข่าวสารนั้นไปใช้ประโยชน์บางอย่าง
2. พฤติกรรมการรับสื่อเชิงพิธีกรรม (Ritualistic/Habitual Viewing Behavior) เป็นการเปิดรับที่ไม่ได้มีเป้าหมายพิเศษ ไม่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้ว่าจะนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์อะไร เป็นการเปิดรับหรือเปิดดูเพราะความเคยชิน ดูไปเรื่อย ๆ ไม่ได้เจาะจงคาดหวังอะไรเป็นพิเศษ

บุคคลจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร วัตถุประสงค์ และความต้องการในการเปิดรับสารที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะเปิดรับข่าวสารอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยผู้รับสารมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ลักษณะนิสัย หรือเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างได้ โดยการเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้น จะขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละบุคคล มีวัตถุประสงค์และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์ แตกต่างกันไป

2. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนโดยสื่อบุคคล หมายถึง การนำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งจะมีปฏิริยาโต้ตอบระหว่างกัน ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้สามารถแบ่งออกได้ดังนี้ 1) การติดต่อโดยตรง เป็นการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจหรือชักจูงโน้มน้าวใจกับประโยชน์โดยตรง และ 2) การติดต่อโดยกลุ่ม โดยกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ เพราะเมื่อกลุ่มมีความสนใจในเรื่องหรือทิศทางเดียวกัน บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมีใจความสนใจด้วย

3. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ โดยสื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจง และมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม (ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์ 2544 : 13-14)

นอกจากนี้ ปัจจัยในการสื่อสารทางด้านผู้รับสารที่มักจะมีการกล่าวถึงบ่อย ๆ ว่าเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสารคือ กระบวนการเลือกรับสาร (Selective Processes) ซึ่งพบว่าผู้รับสารจะกระทำการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องทางความคิดกล่าวคือ ผู้รับสารจะเปิดรับการสื่อสารที่สอดคล้องกับทัศนคติ และความสนใจของตน ขณะเดียวกันจะหลีกเลี่ยงการสื่อสารที่ขัดแย้งกับตนเอง หรือแม้เปิดรับก็จะรับรู้และตีความสารให้เหมาะกับมุมมองของตน จึงกล่าวได้ว่า แม้ผู้รับสารจะเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี ใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ แต่ผลของการสื่อสารอาจไม่มีบรรลุผลสำเร็จเสมอไปด้วยเพราะผู้รับสารแต่ละคนจะมีกระบวนการเลือกรับสารที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ ทัศนคติ ฯลฯ ของตน

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540: 6) ได้กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการในการเลือกรับ การจัดระเบียบ และการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่บุคคลพบเห็นหรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วยในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ การเลือกจะเกิดขึ้นทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการรับรู้ของผู้รับสาร เพราะผู้รับสารจะเปิดรับข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อและทัศนคติที่มีอยู่ ในแง่การรับรู้อาจมองได้ในแง่ของกระบวนการกรองข่าวสารทั้งปัจจัยภายในและภายนอกมีอิทธิพลต่อสิ่งที่ได้รับ วิธีการจัดการและตีความสาร กระบวนการกรองข่าวสารที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน ได้แก่ 1) การเลือกเปิดรับ 2) การเลือกสนใจ 3) การเลือกรับรู้และตีความ และ 4) การเลือกจดจำ ดังนั้น การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลมีการเลือกสรร (Select) จัดระเบียบ (Organize) สิ่งที่ได้รับหรือข้อมูลที่ได้รับซึ่งการรับรู้ของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการตีความหมายของแต่ละบุคคล

2.3 ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533: 114) กล่าวว่า การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนั้น เป็นแนวคิดทางด้านการสื่อสารในแง่ที่ผู้รับสารคือตัวจักรที่จะตัดสินใจ โดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตน

เป็นหลัก การศึกษาตามแนวคิดนี้ เป็นการศึกษาที่เน้นผู้รับสาร (Media Consumer) เป็นจุดเริ่มต้น โดยศึกษาว่าผู้รับสารนั้นมีกระบวนการอย่างไรในการเลือกเปิดรับสื่อหนึ่ง ๆ กระบวนการดังกล่าว หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสาร (Communication Behavior) ที่ครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสาร ด้วยเหตุนี้ การใช้สื่อและความพึงพอใจในการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้รับสาร ในฐานะเป็นผู้ที่มีบทบาทรุก (Active) และมีวัตถุประสงค์เสมอในการสื่อสารหรือเปิดรับสาร (Goal Directed)
2. การใช้สื่อหรือการเปิดรับสื่อหนึ่ง ๆ ที่เลือกสรรมาแล้ว ก็เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง ไม่ใช่เป็นการเปิดรับสารที่เลื่อนลอย หรือเป็นผลชักจูงใจจากผู้ส่งสารแต่เพียงอย่างเดียว
3. ความพึงพอใจในสื่อ เกิดขึ้นเมื่อการเปิดรับสื่อหรือการใช้สื่อที่เลือกแล้วนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ในทางกลับกันผู้ส่งสารจึงจำเป็นต้องแข่งขันกัน เพื่อการบริการให้ประชาชนผู้รับสารพึงพอใจ มิใช่เกิดจากตัวผู้ส่งสารเองนั้นพอใจ อย่างการสื่อสารก่อนหน้านี้

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ ซึ่งหมายถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลเป็นการจัดระเบียบแนวความคิด ความเชื่อ อุปนิสัย และสิ่งจูงใจ ที่เกี่ยวข้องต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดจากความพร้อม หรือความโน้มเอียงของจิตใจหรือประสาท ซึ่งแสดงออกเพื่อโต้ตอบต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยจะแสดงออกในทางสนับสนุน เห็นดี เห็นชอบด้วยก็ได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 4) ให้ความหมายว่า เจตคติหรือทัศนคติ หมายถึง ความพร้อมในการกระทำของบุคคลต่อสิ่งใด บุคคลใด ความพร้อมดังกล่าวของบุคคล เห็นได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงต่อสิ่งนั้นว่าชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

เจตคติ หมายถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งหนึ่งต่อแนวความคิด หรือสภาพการณ์ใด ๆ ในทางเข้าหาหรือหนีออกห่าง และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในทางเอนเอียงไปในลักษณะเดิม เมื่อได้พบพานกับสิ่งดังกล่าวอีก เจตคติ หมายถึงความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะหนึ่ง อาจจะเป็นการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ต่อสภาพการณ์บางอย่างต่อบุคคลหรือสิ่งของ เช่น ความพึงพอใจ

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544: 284-291) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอมีพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้มีโอกาสและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป โดยสรุปคือ การหันกลับมายึดทางสายกลางในการดำรงชีวิต โดยใช้หลักการพึ่งตนเองได้แก่ พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้

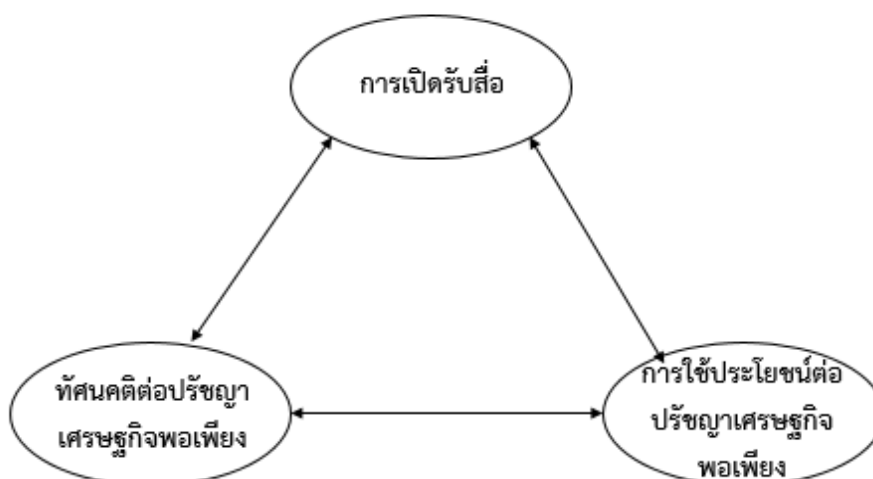
ดังนั้น จึงควรที่จะสร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจอีกเข็ม ต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จบ้างก็ตาม ไม่ควรท้อแท้ให้พยายามต่อไป

เกษม วัฒนชัย (2550 : 89) ได้อธิบายถึง เศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับตัวบุคคล และองค์กรทุกระดับที่นำไปปฏิบัติ เป็นภูมิคุ้มกัน และนำมาซึ่งความสุขเป็นรากฐานรองรับ

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลก รวมทั้ง ไม่เคยทำลายเศรษฐกิจหลักของประเทศเหมือนที่บางคน กล่าวอ้าง แม้สหประชาชาติก็ยังยอมรับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ มีเงื่อนไข 3 ประการ คือ เงื่อนไขด้านหลักวิชาการที่จะต้องมีความสมเหตุสมผล เงื่อนไขด้านคุณธรรม และเงื่อนไขด้านการดำเนินชีวิต เช่น ความอดทน ความเพียร ความขยัน ส่วนเรื่องความพอประมาณ ไม่ใช้การชี้เหนียวจนสุดโต่ง แต่เป็นทางสายกลาง คือ ความประหยัด พอดี พอเหมาะต่อความจำเป็นตามอัตภาพ การรักษาหน้าหรือลัทธิ อย่างนั้นไม่เป็น

กรอบแนวความคิด

นอกจากการทบทวนวรรณกรรมแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากผลงานวิจัยที่หลากหลายซึ่งวิจัยเกี่ยวกับทักษะของการนำแนวคิด ความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรมการปฏิบัติตน รวมถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อของเยาวชน ซึ่งปรากฏเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังในแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร (population)

ประชากร (population) ได้แก่ เยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง (samples)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้น (Multi-stage Sampling) โดยมีการกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตร Yamane ที่ความเชื่อมั่น + 5% โดยผู้วิจัยใช้วิธีจับฉลากเลือกกลุ่มตัวอย่างตามพื้นที่การแบ่งกลุ่มของกรุงเทพมหานคร และสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มได้จำนวน 6 โรงเรียน ๆ ละ 70 คน รวมจำนวน 420 คน ประกอบด้วย 1. โรงเรียนหอวัง เขตจตุจักร 2. โรงเรียนวัดราชาธิวาส เขตดุสิต 3. โรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา 4. โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลางเขตบางกะปิ 5. โรงเรียนชินโรรสวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย และ 6. โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม เขตภาษีเจริญ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และจากการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเยาวชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการงาน (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามการเปิดรับสื่อและสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนของแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามการรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดค่าคะแนนของแบบสอบถามเป็น 3 ระดับ

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดค่าคะแนนของแบบสอบถาม โดยกำหนดค่าคะแนนของแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 5 สอบถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยกำหนดค่าคะแนนของแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากครู-อาจารย์แต่ละโรงเรียนเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูลในการตอบเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์ : 2557) โดยจำแนกดังนี้

3.5.1 สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์จำนวนความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลส่วนบุคคล การเปิดรับสื่อ การเปิดรับสาร การรับรู้ทัศนคติ และการใช้ประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

3.5.2 สถิติเชิงอ้างอิง วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Product Moment Analysis)

4. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 225 คน (ร้อยละ 60.7) เพศชาย จำนวน 165 คน (ร้อยละ 39.3) มีอายุระหว่าง 11-14 ปี จำนวน 221 คน (ร้อยละ 52.6) อายุระหว่าง 15-18 ปี จำนวน 119 คน (ร้อยละ 47.4) เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 227 คน (ร้อยละ 54.0) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 193 คน (ร้อยละ 46.0)

4.2 ผลการวิเคราะห์การเปิดรับสื่อและสารของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเปิดรับจากสื่อต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 โดยเปิดรับสื่อและสารจากโทรทัศน์ เว็บไซต์ และบุคคลในครอบครัวในระดับมาก ทั้งนี้ บ้าน/ที่พักอาศัย คือสถานที่ที่เยาวชนเปิดรับสื่อและสารมากที่สุด

4.3 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ในระดับมากที่สุด ในประเด็นความพอประมาณ หมายถึง พอประมาณในทุกอย่าง ความพอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป โดยต้องไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่นให้เดือดร้อน คิดเป็นร้อยละ 85.7

4.4 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมี

ค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.182 โดยมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในประเด็น เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ

4.5 ผลการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวันระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.01 โดยสามารถรับผิดชอบตนเอง รู้จักเก็บออม รู้จักแบ่งปัน นำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน นำองค์ความรู้ไปเผยแพร่และแนะนำผู้อื่นต่อได้ รวมทั้ง นำไปพูดคุยสนทนาต่อได้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ทัศนคติ และการใช้ประโยชน์ ที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

	สื่อมวลชน	เฉพาะกิจ	สื่อบุคคล	ทัศนคติ	การใช้ประโยชน์
สื่อมวลชน	1.00	0.58**	0.35**	0.08	0.12*
เฉพาะกิจ		1.00	0.54**	0.08	0.05
สื่อบุคคล			1.00	0.15**	0.15**
ทัศนคติ				1.00	0.62**
การใช้ประโยชน์					1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.6 ผลการค้นหาคำความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ทัศนคติ และการใช้ประโยชน์ ที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทัศนคติต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพฯ จะมีความสัมพันธ์ต่อการรับสื่อบุคคล ($r=0.15$) ในขณะที่การใช้ประโยชน์ต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพฯ จะมีความสัมพันธ์กับสื่อบุคคล ($r=0.15$) และสื่อมวลชน ($r=0.12$) ตามลำดับ

ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชน กับสื่อเฉพาะกิจ ($r=0.58$) สื่อเฉพาะกิจ กับสื่อบุคคล ($r=0.54$) และสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ($r=0.35$)ตามลำดับ และพบความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนคติและการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($r=0.62$)

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

1. การเปิดรับสื่อ การรับรู้ ทศนคติ และการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความแตกต่างกันตามเพศ อายุ การศึกษา ซึ่งเป็นเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการเปิดรับสื่อและสารของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าส่วนใหญ่จะใช้สื่อมวลชน คือ โทรทัศน์ สื่อเฉพาะกิจ คือ อินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคล ซึ่งคือคนในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา เตชะชั้นหมาก (2556). ซึ่งศึกษา ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์มากที่สุด (ร้อยละ 86.1) และงานวิจัยของทัศนัย สุนทรวิภาต (2557) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงประเภทโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจจากสื่อ ($r=.15, p<.05$) รวมทั้งงานวิจัยของ ชูชัย พัทธกิจเมืองแมน (2553) ซึ่งศึกษา ทศนคติของนักศึกษาต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต กรณีศึกษา : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงได้รับข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์

2. การรับรู้ของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีการรับรู้ในระดับมากที่สุดในระดับความพอประมาณ หมายถึง พอประมาณในทุกอย่าง ความพอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป โดยต้องไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่นให้เดือดร้อน (ร้อยละ 85.7) สอดคล้องกับงานวิจัย กนกวรรณ แก้วประเสริฐ และเปรมใจ เอื้อจิตร (2555) ซึ่งศึกษา การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเยาวชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก โดยการรับรู้มากที่สุดคือ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัว (ร้อยละ 100)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เยาวชนจะมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังพบว่าการรับรู้ในระดับปานกลางในประเด็นเกี่ยวกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในดำเนินงานสนองพระราชดำริคือ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือสำนักงาน กปร. ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในประเด็นดังกล่าวเยาวชนยังไม่ทราบถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ อาจเกิดจากการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีหลายหน่วยงานร่วมกันดำเนินการ จึงอาจส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับหน่วยงานหลักที่ดำเนินการโดยตรง ดังนั้น หน่วยงานหลักจึงควรให้ข้อมูลองค์กรของหน่วยงาน ควบคู่ไปกับการเผยแพร่ข้อมูลทุกครั้งเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. ทักษะคติของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ แสดงให้เห็นว่าหลักปรัชญาฯ ดังกล่าว สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ จนเกิดเป็นทัศนคติที่ดีและเป็นที่ยอมรับแก่เยาวชนได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการปลูกฝังให้เยาวชนเป็นคนดีตามเป้าหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ต่อไปในอนาคต และสามารถเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชัย พิทักษ์เมืองแมน (2553) ศึกษา ทัศนะของนักศึกษาต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตกรณีศึกษา : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษามีทัศนะต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมาก ทั้งในด้านบุคคล ครอบครัว และด้านสังคม และงานวิจัยของ กขกร ชำนาญกิตติชัย และคณะ (2554) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต” พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งด้านความพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัว ควบคู่กับการใช้ความรู้และคุณธรรม

4. การใช้ประโยชน์ของเยาวชนจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เยาวชนสามารถรับผิดชอบตนเอง ด้วยการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเองอย่างสมดุล มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรต่อผู้อื่น รู้จักเก็บออม รู้จักแบ่งปันทรัพยากรที่มีเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม มีการวางแผนการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่และแนะนำผู้อื่นต่อได้ รวมทั้ง นำไปพูดคุยนทนาต่อได้ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553) ที่ศึกษา พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ในด้านการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเก็บออมเงิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การใช้ทรัพยากรทุกอย่างอย่างประหยัดและรู้คุณค่า และงานวิจัยของ สุชีรา วิบูลย์สุข (2551) ซึ่งศึกษาบทบาทของภาคีหุ้นส่วนในการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา : พหุกรณีศึกษา” พบว่า ผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เกิดการประหยัด รู้จักการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. ผลการค้นหาคำความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ทัศนคติและการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ทัศนคติต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ต่อการรับสื่อบุคคล ($r=0.15$) และการใช้ประโยชน์ต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับสื่อบุคคล ($r=0.15$) และสื่อมวลชน ($r=0.12$) ตามลำดับ ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับสื่อเฉพาะกิจ ($r=0.58$) สื่อเฉพาะกิจกับสื่อบุคคล ($r=0.54$) และสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ($r=0.35$) ตามลำดับ และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนคติและการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($r=0.62$) แสดงว่าการเปิดรับสื่อและสารสามารถส่งผลต่อทัศนคติและการใช้ประโยชน์ของเยาวชนไปในทิศทางเดียวกันได้ กล่าวคือ

หากเยาวชนเปิดรับแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลได้มากขึ้น เยาวชนก็จะได้รับข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี ส่งผลต่อการปลูกฝังทัศนคติที่ดี รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยพบว่า

1. เยาวชนเปิดรับแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อมวลชน คือ สื่อโทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ต และบุคคลในครอบครัวในระดับมาก ดังนั้น การดำเนินโครงการจึงควรยึดแนวทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อทั้ง 3 ประเภทอย่างต่อเนื่องต่อไป ทั้งนี้ อาจเพิ่มการเผยแพร่ผ่านสื่ออื่น เช่น กิจกรรมการสร้างเสริมประสบการณ์การมีส่วนร่วมของเยาวชน อาทิ การปลูกป่าในโอกาสต่าง ๆ การสร้างฝายในพื้นที่ชุมชน ฯลฯ เพื่อให้เยาวชนเกิดทัศนคติที่พร้อมจะปฏิบัติไปในแนวทางที่ดียิ่งขึ้น สามารถรับรู้แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถ่องแท้ และสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้รับแก่บุคคลอื่นได้ อีกทั้งเป็นการฝึกการทำงานกับส่วนรวม และร่วมแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

2. การรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถึงแม้ว่าเยาวชนจะรับรู้และมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประเด็นต่าง ๆ ในระดับมากถึงมากที่สุด จนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจะทำให้เยาวชนมีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีสติ มีความรอบคอบ ระมัดระวัง และเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น แต่ยังมีบางประเด็นที่มีการรับรู้ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงควรเพิ่มการให้ข้อมูลข่าวสารในประเด็นเกี่ยวกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในดำเนินงานสนองพระราชดำริ คือ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือสำนักงาน กปร. ให้มากขึ้น เพื่อให้เยาวชนรับรู้แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ดียิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งเป็นการเข้าใจผิด เนื่องจาก 2 ประเด็นดังกล่าว มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเพิ่มการให้ข้อมูลข่าวสารหรือรายละเอียดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของ 2 ประเด็น เพื่อให้เยาวชนมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อไป

4. จากผลการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ และทัศนคติและการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าทัศนคติต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพฯ จะมีความสัมพันธ์ต่อการรับสื่อบุคคล และการใช้ประโยชน์ต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตกรุงเทพฯ จะมีความสัมพันธ์กับสื่อบุคคล และสื่อมวลชน ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับสื่อเฉพาะกิจ สื่อเฉพาะกิจ กับสื่อบุคคล และสื่อมวลชน และสื่อบุคคล และพบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเพิ่มช่องทางการรับรู้ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ทันกับยุคสมัย เช่น เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ในรูปแบบแอปพลิเคชัน พัฒนารูปแบบรายการ อาทิ การผลิตภาพยนตร์สั้น สารคดีในรูปแบบของแอนิเมชันเพื่อสะดวกต่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งจะสามารถสร้างทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการย้ำเตือนให้เยาวชนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ และศึกษากลุ่มเป้าหมายเพียงกลุ่มเดียว จึงควรศึกษาในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น เด็ก คนวัยทำงาน ผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคเพื่อเป็นการสำรวจว่ากลุ่มต่าง ๆ มีการเปิดรับ การรับรู้ ทัศนคติ และการใช้ประโยชน์จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

2. ควรศึกษาในเชิงลึกควบคู่กัน เช่น การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณคู่การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กชกร ชำนาญกิตติชัย และคณะ. (2554). รายงานการวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วิทยานิพนธ์การจัดการภาครัฐคุชภักดิ์. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กนกวรรณ แก้วประเสริฐ และเปรมใจ เอื้อจิตร. (2555) การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเยาวชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กานดา เตชะชนหมาก. (2556). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา .วิทยานิพนธ์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553) พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เกษม วัฒนชัย. (2550). องคมนตรีระบุเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ทำลายเศรษฐกิจประเทศอย่างคนกล่าวหา. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2558.จาก <http://www.manager.co.th /View News.aspx>

- ชูชัย พิทักษ์เมืองแมน. (2553). **ทัศนะของนักศึกษาต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต กรณีศึกษา : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.**
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน.(2518). **อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น.กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างชาติ**
สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก.
- ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์.(2544). **การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่นในเขต**
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทศไฉย สุนทรวิภาต. (2557). **ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับ**
การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เทพนม เมืองแมน และสวีส สุวรรณ .(2540). **ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.**
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2557). **การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอ้างอิง ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัย**
และสถิติประยุกต์ทางนิเทศศาสตร์ หน่วยที่ 9 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มูลนิธิชัยพัฒนา.(2560). **เศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2560 จาก**
<http://www.chaipat.or.th>
- สุชีรา วิบูลย์สุข. (2551). **บทบาทของภาคีหุ้นส่วนในการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา**
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา : พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). **การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) (2547)
เศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2560 จาก <http://www.rdpb.go.th>
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินี้ได้เบี่ยงพระยุคลบาท. กรุงเทพฯ :**
สำนักพิมพ์มติชน.